

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2024

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції.
31 жовтня 2024 р., м. Полтава, / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2024. 1495 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: **КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ** – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: **ЛЕГА ОЛЬГА** – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗАЙЦЕВ ЮРІЙ - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБСЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ХОМИН ПЕТРО – д.е.н., професор, професор кафедри обліку та аудиту Тернопільського національного університету ім. Івана Пулюя

АРАНЧІЙ ДМИТРО - к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

СКИБА ГАННА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Навчально-наукового Інституту управління, економіки та бізнесу «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

СТАМАТ ВІКТОРІЯ - к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу Миколаївського національного аграрного університету;

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2024

© Кафедра обліку і оподаткування, 2024

© Полтавський державний аграрний університет, 2024

В'ЮННИК ОЛЕКСАНДР, здобувач вищої освіти
ЗАЙКА СВІТЛАНА, к.е.н., професор,
професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

SWOT-АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Війна, яку росія розпочала в 2014 році і продовжила повномасштабним вторгненням на територію України в 2022 році, суттєво змінила не лише політичну та соціальну реальність, але й поставила під загрозу стабільність економіки, зокрема сільського господарства - одного з основних секторів національної економіки України. Стратегічне значення аграрної галузі як для внутрішнього ринку, так і для глобального продовольчого забезпечення стало ще більш очевидним в умовах війни. Проте сучасні проблеми, що постали перед сільським господарством, потребують нових підходів, оскільки багато механізмів, що працювали в мирний час, виявилися неефективними в умовах збройного конфлікту та руйнації інфраструктури [3].

Окрім того, зміни, які відбуваються зараз, вочевидь, будуть мати наслідки, що потребуватимуть довготривалого відновлення в післявоєнний період. Центральну роль у цих процесах відіграють земельні ресурси - головний актив для сільськогосподарського виробництва.

Незважаючи на значну кількість досліджень, що торкаються управління земельними ресурсами, недостатньо вивченими залишаються питання їх використання в умовах війни. Земельні ресурси є особливим елементом внутрішнього середовища сільськогосподарських підприємств, який безпосередньо впливає на їх продуктивність та рентабельність [2]. Оскільки родючість ґрунтів є визначальним фактором врожайності, а кількість та якість посівних площ прямо впливають на дохід підприємств, управління цими ресурсами в умовах нестабільності набуває особливого значення.

Важливість управління земельними ресурсами зростає в контексті їхньої раціональної експлуатації, підвищення продуктивності та родючості, що є передумовою для стабільного розвитку аграрного сектору України. Таким чином, важливим завданням є визначення факторів, що впливають на ефективність використання земельних ресурсів у сучасних умовах, а також розробка напрямів їх оптимального використання.

Сучасний стан земельних ресурсів України зазнав значних змін під впливом військових дій. Значна частина сільськогосподарських угідь на півдні та сході країни, де ведуться активні бойові дії, або перебуває під окупацією, або була пошкоджена через обстріли, мінування та екологічні катастрофи. За оцінками експертів, близько 20 % орних земель України наразі не можуть використовуватися для сільськогосподарського виробництва, що ставить під загрозу як внутрішню продовольчу безпеку, так і здатність України виконувати свої експортні зобов'язання [1].

У відповідь на це виникає потреба переглянути підходи до управління земельними ресурсами. Адже традиційні методи управління, що були

ефективними в мирний час, сьогодні не можуть повністю відповідати новим умовам, які вимагають значно більшої швидкості реагування на зміни в середовищі. В умовах постійної загрози руйнувань, а також невизначеності щодо подальшого перебігу військових дій, сільськогосподарські підприємства змушені розробляти нові напрями використання земельних ресурсів, спрямовані на їх оптимізацію та максимальну ефективність.

На основі аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування сільськогосподарських підприємств було проведено SWOT-аналіз (табл. 1), який дозволив оцінити можливості та загрози для ефективного використання земельних ресурсів в умовах війни.

Таблиця 1 - SWOT-аналіз використання земельних ресурсів

<i>Сильні сторони (Strengths)</i>	<i>Слабкі сторони (Weaknesses)</i>
Високий рівень родючості ґрунтів	Втрата частини орних земель через окупацію
Наявність досвіду управління великими площами	Невизначеність щодо довгострокового доступу до земель
Високий аграрний потенціал	Знищення інфраструктури сільськогосподарських підприємств
<i>Можливості (Opportunities)</i>	<i>Загрози (Threats)</i>
Впровадження сучасних технологій обробки землі	Мінування та руйнування земель
Підтримка міжнародних партнерів і програм відновлення	Тривала окупація частини територій
Підвищення попиту на агропродукцію на світовому ринку	Кліматичні зміни та екологічні ризики

Аналіз показує, що аграрні підприємства України мають значні можливості для відновлення і розвитку, проте одночасно стикаються з безпрецедентними загрозами, які потребують швидких і ефективних рішень.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що для підвищення ефективності використання земельних ресурсів у сучасних умовах необхідно здійснити ряд заходів:

- створення комплексної системи моніторингу стану земель, що дозволить своєчасно оцінювати рівень руйнувань і визначати пріоритети для відновлення;
- впровадження сучасних агротехнологій для підвищення продуктивності земель, зокрема, використання цифрових рішень для планування і управління;
- посилення співпраці з міжнародними організаціями для залучення інвестицій і технологічної підтримки у відновленні аграрного сектору;
- розробка планів післявоєнного відновлення, що включають очищення земель від мін та інших вибухонебезпечних предметів, а також відновлення інфраструктури.

Таким чином, управління земельними ресурсами в умовах війни і післявоєнного відновлення є важливою складовою для забезпечення продовольчої безпеки України і її внеску в глобальний продовольчий ринок.

Список використаних джерел:

1. Дуляба Н., Гриценяк С. Передумови стратегічного управління використанням земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. Вип. 7. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-03-11>.
2. Заїка С.О., Харчевнікова Л.С. Аналіз ефективності використання земельних ресурсів. Харків: Вид-во «Міськдрук», 2014. 24 с.
3. Погорелова О. Використання земельних ресурсів для виробництва продовольства в Україні: довоєнний період та сучасний стан. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 2024. Вип. 1 (97), 31-39. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2024.1.6>.

